

Forsvarsbygg
Postboks 405 Sentrum
0103 Oslo

Saksbehandler, innvalgstelefon

Mia Marthinus Husdal, 75 53 15 57

Dispensasjon for utsett av båt og sedimentduk i Svanevatnet, samt restaurering av kantsone og motorferdsel langs Svanevatnet i Nautå naturreservat, Evenes

Vi viser til tiltaksplan av 16.07.2021 og møte av 21.04.2021.

Vedtak I

Forsvarsbygg gis dispensasjon for motorisert ferdsel på eksisterende perimetersikring i forbindelse med flytting av gjerde og fyllingsfot. Vedtaket er gjort med hjemmel i naturmangfoldloven § 48.

Vilkår for dispensasjonen:

- Gjelder for perioden 01.08.2021-01.04.2022
- Gjelder for anleggsmaskiner med tilpasset marktrykk, slik at perimetersikringen ikke raser ut i Svanevatnet

Vedtak II

Forsvarsbygg gis dispensasjon for bruk av motorbåt, lenser og annet utstyr i Svanevatnet ved eventuelle akutte hendelser i forbindelse med flytting av perimetersikring i Nautå naturreservat. Naturlig absorbent som bark kan benyttes i kantsonen. Vedtaket er gjort med hjemmel i naturmangfoldloven § 48.

Vilkår for dispensasjonen:

- Gjelder for perioden 01.08.2021-01.04.2022
- Gjelder kun ved akutte hendelser, som sedimentering og annen forurensing i anleggsfasen

Vedtak III

Forsvarsbygg gis dispensasjon for etablering og utskifting av finmasket duk i Svanevatnet i Nautå naturreservat. Vedtaket er gjort med hjemmel i naturmangfoldloven § 48.

Vilkår for dispensasjonen:

- Gjelder for perioden 01.08.2021-01.04.2022
- Dukene skal etableres med stor forsiktighet
- Duken etableres i tilknytning området hvor anleggsarbeidet gjennomføres og festes to steder
- Duken kan skiftes underveis i anleggsperioden

Vedtak IV

Forsvarsbygg gis dispensasjon for reetablering av kantsone ved utplanting av stiklinger av bjørk, rogn og selje ved Svanevatnet i Nautå naturreservat. Vedtaket er gjort med hjemmel i naturmangfoldloven § 48.

Vilkår for dispensasjonen:

- Dispensasjonen for perioden 01.08.2021-01.10.2022
- Det skal kun benyttes stedeegne arter som bjørk, rogn og selje for å stabilisere kantsonen
- Utplanting skjer 2021 med eventuell supplerende utplanting 2022.

Informasjon om klagerett

Avgjørelsen kan påklages til Miljødirektoratet. Klagefristen er tre uker etter at dette vedtak er mottatt. Eventuell klage sendes gjennom Statsforvalteren i Nordland.

Bakgrunn

I forbindelse med Forsvarets utbygging på Evenes lufthavn har deler av ytre perimetersikring (perimeter) blitt anlagt i Nautå naturreservat. Som en del av vårt pålegg om opprydding har Forsvarsbygg utarbeidet tiltaksplan for flytting av perimeter. Det ble avklart på oppstartsmøte av 21.04.2021 at godkjent tiltaksplanen fungerer som søknad om dispensasjon fra verneforskriften for det nødvendige anleggsarbeidet.

For å flytte både gjerde og fyllingsfot er det behov for motorisert ferdsel. Nytt perimeter etableres mellom eksisterende perimeter og bygninger. For å hindre avrenning til Svanevatnet benyttes eksisterende perimeter som barriere nedstrøms nytt perimeter i første del av anleggsarbeidet. Forsvarsbygg vil benytte gravemaskiner og andre maskiner med lavt marktrykk tilpasset perimetret, og i første del av flyttingen er det nødvendig å kjøre på eksisterende perimeter for å få bygd nytt. Fjerning av eksisterende perimeter vil skje når ny perimeter er etablert lenger vest. Motorferdsel i forbindelse med fjerning av eksisterende perimeter vil foregå på nytt perimeter som legges utenfor reservatet.

Den tekniske gjennomføringen av flyttingen av perimeteret inkluderer også tiltak mot utrasing og erosjon underveis i arbeidet slik som for eksempel duk, netting og lignende. Det er behov for å

etablere siltgardin i Svanevatnet i forkant av anleggsperioden. Gardinen etableres på den mest skånsomme metode (til fots eller med båt) og festes på fast grunn på hver side av tiltaksområdet.

I tilfelle det skjer akutte hendelser slik som utvasking av partikulært vann eller forurensing fra anleggsmaskiner vil både båt og beredskapsutstyr være lett tilgjengelig. Beredskapsutstyr vil være absorberer, lenser og annet utstyr til akuttiltak.

Overflatevannet vil i anleggsperioden overvåkes og vurderes opp mot de gjeldende grenseverdier for utbyggingen av Evenes flystasjon.

Når eksisterende perimeter er fjernet vil Forsvarsbygg restaurere kantsonen mot Svanevatnet. Restaureringen omfatter å la de stedegne artene som vokste under steinfyllingen reetablere seg. Den opprinnelige jorda som har ligget under tilførte masser er kraftig komprimert, men det er fortsatt jordorganismer, næringsstoffer og frø til stede som vil kunne spire på nytt. Metoden som skal benyttes er å løfte på det øverste laget (10-30 cm) uten graving eller omrøring. Det vil gi mindre kompakte masser og eksisterende frøbank får bedre tilgang til luft og vann. På sikt skal dette gi naturlig etablering av vegetasjonsdekket med de samme artene som tidligere var etablert i kantsonen.

Forsvarsbygg vurderer at det vil gå raskt for gressarter og urter å vokse opp, mens det vil ta lengre tid for busker og trær. For å stabilisere massene som er blottlagt raskere vil Forsvarsbygg plante stiklinger av lokale arter som bjørk, rogn og selje. Dette tiltaket planlegges gjennomført samtidig som resten av gravearbeidene, for å begrense den totale påvirkningen av massene i området.

Lovgrunnlaget

Nautå naturreservat ble vernet 19. desember 1997. Statsforvalteren i Nordland er forvaltningsmyndighet. De fullstendige verneforskriftene for områdene er tilgjengelig på www.lovdata.no. Følgende bestemmelser er relevante for denne saken:

Formålet med Nautå naturreservat er å bevare et viktig våtmarksområde med naturlig tilhørende vegetasjon og dyreliv. Det er spesielt viktig å bevare områdets betydning som hekke- og trekkområde for våtmarksfugl samt det rike og spesielle plantelivet (forskriftens kap. III)

All vegetasjon i vann og på land er fredet mot enhver form for skade og ødeleggelse (kap. IV nr. 1) og motorisert ferdsel til vanns og til lands er forbudt (kap. IV nr. 4).

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak dersom det ikke strider mot formålet med vernet og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig. Det kan også gjøres unntak dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig (naturmangfoldloven § 48, jmfør § 77 annet punktum).

Naturmangfoldloven §§ 8–12 er brukt som retningslinjer for vår vurdering.

Statsforvalterens vurdering

Vår kunnskap om naturverdiene i reservatene er sammenfattet i forvaltningsplanen for Nautå naturreservat og Naturbase (www.naturbase.no).

Nautå naturreservat består av fire vatn, blant annet Svanevatnet. Reservatene har stor betydning som beite-, trekk- og hekkeområde for ender og annen våtmarksfugl. Reservatet utgjør også en sentral del av Tårstadvassdraget, et av få naturlig næringsrike vassdrag i landsdelen.

Svanevatnet defineres som kalksjø, har høy kalkutfelling og forekomster av mange sjeldne og sårbare kransalgearter. Kalksjø med enkelte kransalger har egen forskrift som utvalgt naturtype etter naturmangfoldloven.

Kunnskapsgrunnlaget om naturverdiene og mulige effekter vurderes som tilstrekkelig til at det ikke er lagt vekt på føre-var-prinsippet.

Planlagte tiltak er svært viktig for å restaurere kantsonen langs Svanevatnet. Vannvegetasjon og dyreliv i vatnet har i dag stor samlet belastning på grunn av eksisterende aktiviteter i området og rask restaurering vil skjerme dyreliv fra pågående anleggsvirksomhet på flystasjonen og redusere faren for avrenning til vatnet.

Motorisert ferdsel er nødvendig for å flytte eksisterende perimeter ut av naturreservatet. For å hindre kjørespor er anleggsarbeidet planlagt med kjøring på eksisterende perimeter innenfor reservatet og på nytt perimeter utenfor reservatet. Omsøkte aktivitet vil derfor ikke føre til ytterligere skade på vegetasjonen. Anleggsarbeidet er planlagt gjennomført i etterkant av årets hekkesesong og før neste års hekkesesong, og derfor vil ikke motorisert ferdsel langs eksisterende perimeter være til nevneverdig forstyrrelser for fuglelivet. Aktiviteten kan gi noe forstyrrelse av rastende våtmarksfugl, men de vil være mer mobile enn hekkende fugl og kan flytte seg i perioden med anleggsarbeid.

Flytting av eksisterende perimeter ut av reservatet kan føre til uforutsette hendelser som avrenning av finpartikulært materiale eller lekkasjer fra anleggsmaskiner. Vannvegetasjonen i Svanevatnet er sårbar for både sedimentering og forurensing, og har i dag ei stor samlet belastning fra eksisterende aktivitet i randsonen til reservatet. For å redusere faren for påvirkning i størst mulig grad, er anleggsarbeidet planlagt i en periode som statistisk har lite nedbør. Det vil redusere faren for avrenning. I tillegg vil anleggsarbeidet stoppes hvis det blir perioder med mye nedbør. For å sikre naturverdiene i reservatet i anleggsperioden er det i tillegg nødvendig å etablere finmasket duk i vatnet. Det vil minimere spredning av finpartikulært materiale fra anleggsområdet. Akutt forurensing fra anleggsmaskiner har lav risiko med kjøring på eksisterende perimeter, men det er viktig å raskt kunne sette ut båt og lenser ved en eventuell hendelse. Ingen av disse tiltakene vil ha stor påvirkning på vannvegetasjonen eller fuglelivet. Det er satt som vilkår at duk skal etableres i områder hvor det er minimalt med undervannsvegetasjon og det er en tid på året som gjør at planlagte tiltak vil ha liten påvirkning.

Rask reetablering av kantsonen er, som tidligere nevnt, av stor betydning for å sikre naturverdiene i Nautå naturreservat. Naturlig foryngelse av busker og trær vil sannsynligvis ta flere år og det vil derfor plantes ut stedegne stiklinger når massene under eksisterende perimeter er ferdig bearbeidet. Det vil kun benyttes stedegne arter som rogn, bjørk og selje, noe som kun vil ha positiv effekt på naturverdiene. Hvis overlevelsen av stiklinger viser seg å være lav våren 2022, er det åpent for supplerende utplantinger på våren. Dette vil foregå uten bruk av maskiner og vil være en forstyrrelse av kort og forbigående karakter.

Omsøkte tiltak er nødvendig for å sikre naturverdiene i Nautå naturreservat på lang sikt, vedtaket regnes derfor som et spesielt tilfelle med begrenset presedensvirkning.

Med de gitte vilkår vurderes ikke omsøkte tiltak å stride mot formålet med vernet eller å påvirke verneverdiene nevneverdig. Statsforvalteren gir dermed dispensasjon.

Med hilsen

Sveinung Bertnes Råheim (e.f.)
fung. fylkesmiljøvernssjef

Mia Marthinus Husdal
underdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Statskog Fjelltjenesten v/ Arild Bondestad
Evenes kommune Postboks 43 8539 Bogen i Ofoten